

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ ΑΓΙΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΞΡΩΠΟΥ
ΕΠΙΘΟΡΙΑΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΥΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

www.agioiapistoloi.gr e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com τηλ. 210 8027738
ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ 5^η Ιουνίου 2011 ΕΤΟΣ 4^{ον} ΤΕΥΧΟΣ 161^{ον}

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κατά τήν ἑβδόμη ἀπό τοῦ Πάσχα Κυριακή ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τήν μνήμη τῶν ἁγίων 318 θεοφόρων Πατέρων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἡ μεγάλη αὕτη Σύνοδος συνεκλήθη, ὡς γνωστόν, ἀπό τόν πρῶτο χριστιανό αὐτοκράτορα, τόν Κωνσταντῖνο, στήν Νίκαια τῆς Βιθυνίας τόν Μάϊο τοῦ ἔτους 325, κατεδίκασε τήν αἵρεσι τοῦ Ἀρείου καί ἀνεκήρυξε τόν Χριστό Θεό, ὁμοούσιο πρὸς τόν Πατέρα. Στίς 29 Μαΐου βρίσκομε σέ πολλά χειρόγραφα νά σημειώνεται ἡ μνήμη τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου αὐτῆς. Ὁ ἐορτασμός τῆς μνήμης των κατά τήν παροῦσα Κυριακή ὀφείλεται, ὅπως εἶναι φανερό, στό γνωστό καί ἀπό ἄλλες περιπτώσεις ἔθος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, νά μεταθέτη σέ Κυριακές τίς μνηῖμες τῶν μεγάλων ἁγίων. Ἡ ἑβδόμη ἀπό τοῦ Πάσχα Κυριακή δέν εἶχε ἰδιαίτερο ἐορτολογικό θέμα καί προτιμήθηκε ὡς ἡ καταλληλοτέρα καί ἡ πλησιεστέρα πρὸς τήν μνήμη τῶν Πατέρων γιά νά μεταφερθῆ σ' αὐτήν ὁ ἐορτασμός των.

Τήν Κυριακή τῶν ἁγίων Πατέρων θά ἀκούσωμε μαζί μέ τήν συνήθη ἀναστάσιμο ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς νά συμπλέκονται τροπάρια μεθέορτα τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, πού ἐορτάσαμε, ἀλλά καί προεόρτια τῆς ἐορτῆς πού θά πανηγυρίσωμε μετά ἀπό ὀκτώ ἡμέρες, τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς. Ἔτσι Ἀνάστασις, Ἀνάληψις, Πεντηκοστή καί Πατέρες ἀπό κοινοῦ θά ὑμνηθοῦν αὐτήν τήν ἐνδιάμεσα τῶν μεγάλων αὐτῶν ἐορτῶν Κυριακή. Παρ' ὅλα τά ἐκ πρώτης ὄψεως ἀσυμβίβαστα αὐτά ἐορτολογικά θέματα, δέν λείπει ἀπό τήν ἀκολουθία τῆς ἡμέρας αὐτῆς μία σχετική ἄρμονία, πού τήν συνθέτουν ἀκριβῶς οἱ διαφορές καί οἱ ἀντιθέσεις τῶν ἐπί μέρους θεμάτων. Ἄν μάλιστα τήν τοποθετήσωμε στό ὅλο πλαίσιο τοῦ Πεντηκοσταρίου θά διακρίνωμε μέ πόση νηφαλία κρίσι καθωρίσθη ἡ διαδοχή αὐτῆ τῶν ἐορτῶν ἀπό τοὺς συντάκτας τοῦ ἐορτολογίου μας. Χάρις, πράγματι, στά θέματα αὐτῆς τῆς Κυριακῆς ἐπιτυγχάνεται ἡ δημιουργία ἑνός μεταβατικοῦ σταθμοῦ μεταξύ τῶν μεγάλων ἐορτῶν πού ἐορτάσαμε καί ἐκείνης πού ἐπίκειται. Μέ τήν μνήμη ἐξ ἄλλου τῶν Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου τονίζεται ἡ πιστότης τῆς Ἐκκλησίας στήν ἀληθινή καί ὀρθή διδασκαλία, ὅπως τήν ἄκουσε ἀπό τό στόμα τοῦ Κυρίου καί ὅπως τήν εἶδε ἀνάγλυφον στό ὅλο σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Αὐτό ἀκριβῶς ὑπογραμμίζει καί τό συναξάριο τῆς Κυριακῆς τῶν ἁγίων Πατέρων. *«Τὴν παροῦσαν ἐορτὴν ἐορτάζομεν δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἐπειδὴ γάρ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός τὴν καθ' ἡμᾶς φορέσας σάρκα, τὴν οἰκονομίαν ἕπασαν ἀρρήτως ἐνήργησε καὶ πρὸς τὸν πατρῶον ἀποκατέστη θρόνον, θέλοντες δεῖξαι οἱ ἅγιοι ὅτι ἀληθῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄνθρωπος καὶ τέλειος ἄνθρωπος Θεός ἀνελήφθη καὶ ἐκάθισε ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, καὶ ὅτι ἡ σύνοδος αὕτη τῶν ἁγίων Πατέρων οὕτως αὐτὸν ἀνεκήρυξε καὶ ἀνωμολόγησεν ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον τῷ Πατρὶ τούτῳ τῷ λόγῳ μετὰ τὴν*

Ἐνδοξον Ἀνάληψιν τὴν παροῦσαν ἐθέσπισαν ἑορτὴν, ὡσανεὶ τὸν σύλλογον τῶν τοσούτων Πατέρων προβιβάζοντες τοῦτον δὴ ἐν σαρκὶ ἀναληφθέντα Θεὸν ἀληθινὸν καὶ ἐν σαρκὶ τέλειον ἄνθρωπον ἀνακηρυττόντων». Στόν ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν Ι΄ - ΙΑ΄ αἰῶνα ἐώρταζαν τὴν Κυριακὴ αὐτὴ ἐκτός ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Α΄ καὶ τοὺς ἄλλους Πατέρας τῶν ἑξ ὀικουμενικῶν Συνόδων, προφανῶς γιὰ τὸν ἴδιο λόγο· γιὰ νὰ παρασταθῆ δηλαδὴ ἡ ἐνότης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καὶ ἡ συνέπειά της πρὸς τὴν διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου. Λείψανο τοῦ κοινοῦ αὐτοῦ ἑορτασμοῦ βρίσκομε στὸ δοξαστικὸ τῆς λιτῆς τῆς ἀκολουθίας. Σ' αὐτὸ ἐκτός ἀπὸ τὸν Ἄρειο ἀπαριθμοῦνται καὶ ὁ Μακεδόνιος, ὁ Νεστόριος, ὁ Εὐτυχῆς, ὁ Σαβέλλιος καὶ ὁ Σεβήρος, ἡ διδασκαλία τῶν ὁποίων κατεδικάσθη ἀπὸ τὰς ἄλλας Οἰκουμενικὰς Συνόδους. Τελικὰ ὅμως ἡ ἑορτὴ διετήρησε μόνον τὸ ἀρχικὸ της θέμα, τὴν μνήμη τῶν 318 Πατέρων τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἀπὸ τὸ ὅλο λειτουργικὸ περιεχόμενον τῆς ἡμέρας θὰ σταθοῦμε στὰ δύο ἀναγνώσματα τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ στὰ δύο τῆς θείας λειτουργίας. Τὰ δύο πρῶτα εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἔχουν δέ σημασία, γιὰ τὴν ἐπεισόδια στὰ ὁποῖα ἀναφέρονται ἐκεῖ διεΐδε ἡ Ἐκκλησία τὸν τύπον τῶν Πατέρων καὶ τὸν ρόλον των στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Στὸ πρῶτον, ἀπὸ τὴν Γένεσιν, κεφάλαιον 14, 14-20, περιγράφεται ἡ θαυμαστὴ νίκη τοῦ Ἀβραάμ, πού ἐπὶ κεφαλῆς τῶν 318 «οἰκογενῶν» του κατετρόπωσε τοὺς ἑπτὰ περιοίκους βασιλεῖς, ἀπηλευθέρωσε τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἐδέχθη γιὰ τὴν νίκη του τὴν εὐλογία τοῦ βασιλέως τῆς Σαλήμ, τοῦ Μελχισεδέκ. Καὶ οἱ Πατέρες τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 318 καὶ ἐκεῖνοι ὅπως οἱ δοῦλοι τοῦ Ἀβραάμ, θεῖο στρατόπεδον – θεῖα παρεμβολή καὶ αὐτοί, κατατροπώνουν μὲ τὴν ἀδάμαστο μαχητικότητά τους τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ. Συντρίβουν τὴν αἵρεσιν καὶ ἀπελευθερώνουν τοὺς ἀρπαγέντας ἀπὸ αὐτὴν πιστοὺς. Στὸ δεῦτερον ἀνάγνωσμα, Δευτερονομίου 1, 8-17, ὁ Μωυσῆς ἀφηγεῖται πῶς ἐξέλεξε ἀπὸ τὸ λαὸ «ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς» καὶ ἀνέθεσε σ' αὐτούς τὴν καθοδήγησιν, τὴν διακυβέρνησιν τοῦ λαοῦ. Καὶ αὐτοὶ εἶναι τύπος τῶν Πατέρων, στοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἐνεπιστεύθη τὴν διαποιμάνσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπάνω σ' ἐκείνους ἐμερίσθη τὸ πνεῦμα τοῦ Μωυσέως. Σ' αὐτοὺς μερίζει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ χαρίσματα τῆς σοφίας καὶ τῆς ὀρθῆς κρίσεως στὰ ἐκάστοτε ἀναφυόμενα στὴν Ἐκκλησίαν διαφιλονικούμενα θέματα. Καὶ ἐδῶ ἡ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ.

Τὰ δύο πάλιν ἀναγνώσματα τῆς θείας λειτουργίας μᾶς μεταφέρουν ἀπὸ τὴν σκιά καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὴν ἀλήθεια τῆς Καινῆς. Τὸ πρῶτον εἶναι ἀπὸ τίς Πράξεις καὶ τὸ δεῦτερον ἀπὸ τὸ Κατὰ Ἰωάννην

Εὐαγγέλιο, κατά τό σύστημα τῆς ἀναγνώσεως τῶν βιβλίων αὐτῶν κατά τήν περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου. Ὁ Παῦλος καλεῖ τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου στήν Μίλητο, ἀπό ὅπου περνοῦσε ἐπιστρέφοντας στό Ἱεροσόλυμα. Οἱ λόγοι του ἦσαν προφητικοί καί ἀνεφέροντο στό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας καί στήν εὐθύνη τῶν ποιμένων γιά τήν περιφρούρησι τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοί οἱ λόγοι ἀπετέλεσαν καί τό ἔμβλημα τῶν Πατέρων καί ὑπέκαυσαν τήν ἀνύστακτο φροντίδα των γιά τήν ὀρθή πίστι καί τήν ἀκεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. *«Προσέχετε ἑαυτοῖς καί παντί τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμεῖς τό Πνεῦμα τό ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τήν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διά τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐγώ γάρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετά τήν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμεῖς, μή φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καί ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τούς μαθητάς ὀπίσω αὐτῶν. Διό γρηγορεῖτε... Καί τά νῦν παρατίθεται ὑμεῖς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καί τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ»* (Πράξ. 20, 16-18, 26-36). Καί τέλος ἡ περικοπή τοῦ Εὐαγγελίου, Ἰωάννου 17, 1-13, ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἀρχιερατική προσευχή τοῦ Χριστοῦ, παρουσιάζει τόν Κύριο δεόμενο γιά τούς μαθητάς, γιά τήν Ἐκκλησία Του. Εἶναι ἐκεῖνοι πού Τοῦ ἐδόθησαν ἀπό τόν Πατέρα, πού ἐνῶ ἐκεῖνος θά φύγη ἐκεῖνοι θά μείνουν στόν κόσμο. Πού ἔχουν ἀνάγκη τῆς προστασίας τοῦ Πατρός γιά νά διατηρηθοῦν πιστοί στό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Πού πρέπει νά εἶναι «ἐν» ὅπως εἶναι ὁ Υἱός μέ τόν Πατέρα, γιά νά εἶναι ἡ μαρτυρία των ἀληθινή μέσα στόν κόσμο. Ὁ Χριστός τούς φύλαξε ἕνας μόνο χάθηκε, ὁ υἱός τῆς ἀπωλείας. Καί στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας βρέθηκαν υἱοί ἀπωλείας. Ἀλλά οἱ Πατέρες τήρησαν τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ καί κράτησαν τήν ἐνότητα τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτόν λοιπόν τόν θεοτίμητο χορό τῶν ἁγίων Πατέρων πού μαζεύτηκε ἀπό τά πέρατα τῆς Οἰκουμένης καί ἐδογμάτισε τήν ὀρθή σχέσι τοῦ Χριστοῦ πρὸς τόν Πατέρα, τό «*ὁμοούσιον*», καί διετύπωσε καί παρέδωκε τήν ὀρθή πίστι στήν Ἐκκλησία, μακαρίζομε. Ἀπό τά τροπάρια τῆς ἑορτῆς νά δοῦμε τό χαρακτηριστικώτερο, τό δοξαστικό τῶν αἰῶνων τοῦ πλ. δ' ἤχου, περίφημο γιά τήν σύνθεσί του καί γιά τήν μελωδία του:

*«Τῶν ἁγίων Πατέρων ὁ χορός, ἐκ τῶν τῆς οἰκουμένης περάτων συνδραμών,
Πατρός καί Υἱοῦ καί Πνεύματος ἁγίου μίαν οὐσίαν ἐδογμάτισε καί φύσιν καί τό
μυστήριον τῆς θεολογίας τρανώς παρέδωκε τῇ Ἐκκλησίᾳ οὓς εὐφημοῦντες ἐν
πίστει, μακαρίσωμεν λέγοντες Ὡς θεία παρεμβολή, θεηγόροι ὀπλίται παρατάξεως
Κυρίου ἀστέρες πολύφωτοι τοῦ νοητοῦ στερεώματος τῆς μυστικῆς Σιών οἱ
ἀκαθαίρειτοι πύργοι
τά μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου· τά πάγχρυσά στόματα τοῦ Λόγου
Νικαίας τό καύχημα, οἰκουμένης ἀγλαΐσμα, ἐκτενώς πρεσβεύσατε
ὑπέρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».*

